

Přednáška - Suhotra Swami

Šrīmad Bhāgavatam 3.27.25, Praha 20.11.1994

Téma: Skutečný význam objektivnosti

*yathā hy apratibuddhasya prasvāpo bahv-anartha-bhṛt
sa eva pratibuddhasya na vai mohāya kalpate*

yathā—jako; *hi*—vskutku; *apratibuddhasya*—toho, kdo spí; *prasvāpaḥ*—sen; *bahv-anartha-bhṛt*—přinášející mnoho nepříznivých věcí; *saḥ eva*—tenýž sen; *pratibuddhasya*—toho, kdo je probuzený; *na*—ne; *vai*—jistě; *mohāya*—pro zmatení; *kalpate*—je schopen.

Člověk, který sní, má téměř zakryté vědomí a vidí mnoho nepříznivých věcí, ale když se probudí k plnému vědomí, tyto nepříznivé věci ho nemohou zmást.

VÝZNAM: Ve stavu snění má člověk téměř zakryté vědomí a může vidět mnoho nepříznivých věcí, které ho zneklidní nebo mu naženou strach, ale jakmile se probudí, pak přestože si vzpomíná, co se dělo ve snu, není znepokojený. Stejně tak seberealizace neboli pochopení svého skutečného vztahu k Nejvyššímu Pánu je stav, ve kterém je člověk naprosto spokojený a tři kvality hmotné přírody, které jsou příčinou všeho zneklidnění, ho nemohou ovlivnit. Se znečištěným vědomím člověk vidí vše jako předmět svého vlastního požitku, ale s čistým vědomím neboli vědomím Kṛṣṇy vidí, že vše existuje pro poáitek nejvyššího poáivatele. To je rozdíl mezi sněním a bděním. Stav znečištěného vědomí se přirovnává k vědomí ve snu a vědomí Kṛṣṇy se přirovnává k bdělému stavu. Jak je řečeno *Bhagavad-gītě*, jediným absolutním poáivatelem je ve skutečnosti Kṛṣṇa. Ten, kdo chápe, že Kṛṣṇa je vlastníkem všech tří světů a přítelem každého, je klidný a nezávislý. Dokud podmíněná duše nemá toto poznání, touží si všeho užívat — chce se stát humanistou nebo dobrodincem a otevírat nemocnice a školy pro své bližní. To vše je iluze, protože takovými hmotnými činnostmi nikomu neprospěje. Chce-li pomoci svému bližnímu, musí probudit jeho spící vědomí Kṛṣṇy. Být si vědom Kṛṣṇy je stav *pratibuddha*, což znamená „čisté vědomí“.

Śrīla Suhotra Swami: Ve čtvrtém zpěvu *Śrīmad-Bhāgavatamu* je verš, který končí tím, že všechno co zažíváme v tomto hmotném světě kolem nás, je jenom sen. Živá bytost nemá spát, ale má být probuzená. To znamená, že má existovat na stejné úrovni vědomí jako Nadduše, která je věčně probuzená a její vědomí proniká vším, vidí všechno. *Paramātmā* znamená svědek. Živá bytost v srdci je také svědek, ale v odpoutaném pozorování. Vidět všechno tak, jak to je, z transcendentální úrovně, ne spát a snít – což je *māyā*. Jak je možné, že živá bytost, která je s *Paramātmou* bok po boku v srdci a je s ní kvalitativně totožná – *Paramātmā* je *sac-cid-ānanda-vigraha* a my také, proč se živá bytost stala bezvědomou a sní? Kṛṣṇa to vysvětlil v třinácté kapitole *Bhagavad-gīty*. Živá bytost měla touhu užívat si hmotné přírody, která je jako droga. *Śrīla Prabhupāda* říká: „*Māyā* je nejmocnější omamná látka.“ Řekněme, že máme láhev s alkoholem. Z odpoutaného postavení se na to můžeme dívat: „To je nějaká omamná látka.“ Z pozice svědka vidíme omamný nápoj. Ale když o tom začnu uvažovat: „Já bych to rád ochutnal a trochu si užil“, a udělám to, okamžitě se mého vědomí zmocní iluze a už nejsem objektivní pozorovatel toho, co se kolem mne děje. Točí se mi hlava, mám halucinace a cítím se najednou velice šťastný, aniž bych k tomu měl nějaký důvod. Procházím se po ulici, kolem mě jezdí auta a nemám problém. Nebo jsem z toho naopak velice zoufalý, aniž bych měl důvod. Můžu také dostat strach: „Kdo ví, co se stane?“ To je *māyā*. Toto pěkně ilustruje náš vztah s hmotnou přírodou. Pokud jsme od ní odpoutaní, můžeme být objektivními pozorovateli z transcendentální úrovně – stejně jako je *Paramātmā*. Ale jakmile máme touhu si jí užívat, ztrácíme svou objektivitu.

Co to znamená být objektivní? Vidět všechno tak, jaké to je, z odpoutaného postavení. Subjektivní znamená do všeho se ponořit a být tím zaplaven. Nevidět věci takové, jaké jsou, ale jak si myslíme že jsou. *Śrīla Prabhupāda* podal *Bhagavad-gītu* takovou, jaká je a ne takovou, jací jsme my. To první je objektivní a to druhé subjektivní. Touhou užívat si něčeho nezákonně ztrácíme svou objektivitu. Takový příklad s *Bhagavad-gītou*: nepraví komentátoři dělají to, že se jí snaží využívat pro vlastní poáitek. Pro ně je prostředkem, jak získat jméno a slávu. Když přistoupíme k *Bhagavad-gītě* s touto mentalitou a chceme psát komentář, je to pouze iluzorní a nemůžeme ji pochopit. To nás přivádí k úžasnému závěru, když touha poáívat si *Bhagavad-gīty* znamená, že ji nechápeme, jak jí můžeme pochopit? Musíme jí sloužit a ne si ji nezákonně užívat. Tedy sloužit Kṛṣṇovi a Jeho pokynům.

Postavení služebníka Pána je jediná objektivní pozice. To je způsob, jak může živá bytost vyjít z toho snění, iluzorního spánku, kdy si myslí: „Já jsem poáivatel a vlastník, vládce všeho.“ Místo toho si uvědomí: „Já jsem věčný služebník Kṛṣṇy.“ Když jsem četl tento verš, myslel jsem na *Bhīmadevu*, což byl velice mocný bratr *Arjuny*. Verš říká:

„Sní-li člověk, jeho vědomí je téměř zakryté a on vidí mnoho nepříznivých věcí, ale když se probudí k plnému vědomí, tyto nepříznivé věci ho nemohou zmást.“ Nevím proč, ale když jsem na začátku lekce četl tento verš, okamžitě jsem si vzpomněl na to, jak Bhīma bojoval s *rākṣasou* jménem Baka. Duryodhana postavil pro Pāṇduovce dům a nechal ho zapálit, protože chtěl, aby v něm uhořeli. Pět bratrů a matka královna Kuntī však o tom věděli a utekli, skrývali se v lese, putovali a navštěvovali různé vesnice převlečení za *brāhmaṇy*, aby je nikdo nepoznal. Jednou se ubytovali u *brāhmaṇy*, který žil s rodinou ve vesnici. Královna Kuntī slyšela, jak ve vedlejším pokoji o něčem rozmlouvají, téma hovoru bylo velice skličující. Matka Kuntī k nim vešla a ptala se, co mají za problém. Řekli jí, že v jejich vesnici musí jednou za čtrnáct dní připravit jeden vůz potravin a odvést ho do lesa, kde žije *rākṣasa*, který sní nejen to jídlo, ale i býky, co táhnou vůz a člověka, jenž je řídí. Kdyby nedostal svůj pravidelný příděl, přišel by do vesnice a mnoho lidí by tam snědl. Proto mu obětovali tento podíl. Toho dne vybrali tuto *brāhmanskou* rodinu, aby se postarala o vůz a odvezli ho k němu. Členy rodiny byli otec, matka, dcera a malý syn, museli se rozhodnout, kdo z nich pojedje s tím vozem, bylo to velice nešťastné. Matka Kuntī řekla: „Nedělejte si starosti, já pošlu svého syna“, myslela tím Bhīmu. Divili se, jak může obětovat vlastní dítě. „Ne, ne můj syn nebude obětovaný, ale ten démon.“ Bhīma vzal vůz jídla a vydal se na cestu.

Proč jsem si vzpomněl na tuto scénu je, že ve verši se říká: když sním, vidím mnoho nepříznivých věcí. Je-li někdo ve vědomí Kṛṣṇy, tyto nepříznivé věci ho nemohou zmást. Bhīma v tomto příběhu právě ilustruje tento bod. Můžeme si představit, kdybychom měli řídit ten vůz a jet za démonem, nebyli bychom moc šťastní. Bhīmu to však vůbec nerozrušovalo, jedno z jeho jmen je *Vrikodara* – nenasytý jedlík. Vzal si ze zadu z vozu jídlo a začal se jím sytit. Když přijel k *rākṣasovi*, bylo již téměř všechno sněžené. To démona hrozně rozzlobilo a napadl Bhīmu, ten však ještě nedojedl, proto jednou rukou ještě dojídal a druhou démona odháněl. Když se nasýtil, nastal velký boj, kdy vytrhávali stromy a mlátili se s nimi po hlavách a házeli po sobě velké kameny. Potom Bhīma chytil démona, zatočil s ním, položil si ho zády na koleno a zlomil ho, jako se to dělá se dřívím. Pak ho jen zahodil. Když jel nazpět, táhl ho za sebou a nechal ho ležet u brány vesnice, aby každý viděl, že je už zabitý. Bhīma se nebojí ničeho, ne proto že je tak silný, ale protože si je vědomý Kṛṣṇy.

O tom jsme mluvili včera, že Kṛṣṇa pobývá v našem těle a dává nám sílu. Nemůžeme tedy doufat, že budeme ještě v tomto životě stejně silní jako Bhīmadev, ale oddaní v tomto hnutí by měli být nebojácní díky vědomí Kṛṣṇy. Probudit se z toho snu *māyī*. Jak říká tento verš, v takovém stavu ho nepříznivé věci nemohou zmást. Jak jsem vysvětlil, probuzení znamená dojít do stavu, kdy jsme upevněni v Kṛṣṇově službě. Za tím účelem zpíváme Hare Kṛṣṇa mantru, kdy voláme Pána a žádáme ho: „Prosím Tě, dovol mi, abych mohl být Tvůj pokorný služebník“, musíme být tedy upnutí k tomuto zpívání 24 hodin denně. Zůstaň nahoře navěky. Nějaké otázky?

Otázka: Když budeme plně vědomí si Kṛṣṇy, znamená to, že nebudeme vidět žádné nepříznivé situace kolem sebe?

Odpověď: Při Kṛṣṇových zábavách přicházejí různí démoni a obyvatelé Vṛndāvanu se toho bojí, ale to je Kṛṣṇův aranžmán, neboť když takhle dostávají strach, není to samo od sebe. Je to jejich extáze, bojí se z lásky o Kṛṣṇu, myslí si: „To je ještě malé dítě.“ A přicházejí velcí démoni jako Pūtanā nebo Trnavarta. O co jde, když je člověk probuzený, nemohou ho nepříznivé věci zmást. Obyvatelé jsou zmateni, ale ne *mahāmāyou*, protože se nebojí sami o sebe, ale *yogamāyou*. Kṛṣṇovi nemůže nikdo ublížit, stejně tak při vykonávání této mise můžeme mít strach, objeví-li se nějaké nebezpečí pro toto hnutí nebo službu. To je stejná věc, děje se to pod vlivem vnitřní energie. Určitě není správné, když je něco nepříznivého pro naše hnutí, aby si oddaný myslel: „To je v pořádku, toho se nemusím obávat.“ Včera jsem dostal otázku, jestli je nebo není dobré být připoutaný k výsledkům rozdávání knih. Tato připoutanost rozdat co nejvíce knížek, není pod vlivem *mahāmāyī*, ale vnitřní energie v podobě 5 a 7 vedlejších. Není cílem být jako kámen, nemít žádné emoce a o nic se nestarat. Jak můžeme v takovémto stavu sloužit Kṛṣṇovi a mít s Ním vztah? To je impersonalismus. Aby se člověk zbavil iluzorních emocí a úzkostí, musí vyvinout transcendentální emoce a úzkosti. To se děje postupem oddané služby.

Otázka: Jak vidět služebníky v lidech na ulici a nebo v oddaných?

Odpověď: Služebník znamená služba a oddaní nedělají nic jiného než slouží Kṛṣṇovi. Lidi venku můžeme stěží vidět jako služebníky, protože oni neslouží přímo Kṛṣṇovi, ale *māyī*. Jak říkal Śrīla Prabhupāda, když budeš studovat materiální bytosti, nenajdeš nikoho, kdo by byl Pán. Všichni slouží svým smyslům, smyslům druhých, zrození, stáří, nemoci a smrti.

Otázka: Můžete více vysvětlit *śānta-rasu*?

Odpověď: Pán Caitanya vysvětloval verš *ātmārāma*, který je v *Caitanya-caritāmṛtē*, na třinácti úrovních. Říká, že *śānta-rasa* se týká impersonalistů, jogínů, kteří meditují o Paramātmě v srdci a začínajících oddaných. Příkladem je Mrgari, lovec, který se setkal s Nāradou Munim a jeho mysl se změnila a stal se oddaným. Díky společnosti Nārady vyvinul úctu k lotosovým nohám čistého oddaného. Měl touhu sloužit, i když jeho služba byla získávat zvířecí kůže, ale měl tu motivaci sloužit. Jeho služba nebyla správná, ale jeho očištěním byla bázeň a úcta sloužit: „Tento velký mudrc učí něco úžasného, měl bych ho následovat.“ To je začátek vědomí Kṛṣṇy – stav bázňe a úcty před velkými oddanými Pána a Pánem samotným. Jak jsem říkal, jogíny a impersonalisty, kteří realizovali Brahman, Pán Caitanya také zahrnuje

v *śānta-rase*, protože je to začátek jejich duchovního života. Ale pokud nevyvinou pozitivní oddanou službu, nebudou moci překročit toto úvodní stádium. Na druhé straně oddaný jako Mrgari brzy došel na úroveň *dāsya* – služebnictví. *Śānta-rasa* je očištěný stav, kdy je osoba odpoutaná od hmoty ve smyslu bázně a úcty vůči Pánovi. Impersonalisté myslí na Pána jako na *brahmajoti*, jogíni jako na Paramātmu v srdci a oddaní jako na Bhagavāna. Ale všichni v této *śānta-rase* mají bázeň a úctu vůči Pánovi v té podobě, v jaké Ho vidí.

Otázka: Jsem tak připoutaný ke hmotě, co když nejsem ani na této úrovni, nedělám tedy duchovní život?

Odpověď: *Śānta-rasa* je tedy začátek duchovního života. Prabhupāda tomu říkal úroveň kymácející se lodi. Jako když nasedáme do kánoe, kymácí se ze strany na stranu. Když se ale usadíme, celá se uklidní. To je také proces, jak dosáhnout odpoutanosti, nějaká připoutanost ještě zůstává, ale přitom se očišťujeme. Hlavní je, že jste přijali proces. Prabhupāda dává příklad: když je někdo od hlavy k patě špinavý a jde právě do sprchy, nemá význam mu říkat: „Hej, podívej se, jak jsi špinavý“, protože on už za chvíli bude čistý.

Otázka: A když ve sprše někdo dobře nepoužívá mýdlo, jak ho na to máme upozornit?

Odpověď: Jestliže kontrolovat sprchy je služba, kterou ti dal duchovní mistr, tak to potom můžeš dělat.

Śrīla Prabhupāda *kī-jaya!*